

Học thuyết Mác - Lênin về xây dựng đảng

V. I. Lênin bàn về việc tăng cường cán bộ công nhân trong các cơ quan của Đảng và Nhà nước

Vũ Quang Minh

Sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội là sự nghiệp của quần chúng do Đảng lãnh đạo. Sự nghiệp này có được hoàn thành tốt đẹp hay không, quần chúng có mau chóng xây dựng lại xã hội mới, cuộc sống mới, trên cơ sở những nguyên tắc của chủ nghĩa xã hội hay không, vấn đề quyết định là tùy thuộc vào sức chiến đấu của Đảng, vào chất lượng lãnh đạo và chỉ đạo của các tổ chức đảng trong đó cán bộ giữ vị trí then chốt. Bởi vì từ việc xây dựng đường lối, chính sách của Đảng đến việc quán triệt và tổ chức thực hiện đường lối, chính sách đó trong quần chúng, Đảng đều phải dựa vào đội ngũ cán bộ, cho nên để tăng cường vai trò lãnh đạo của mình, Đảng cần thường xuyên chăm lo làm tốt công tác cán bộ, sao cho đội ngũ cán bộ của Đảng không những đông về số mà còn mạnh về chất, bao gồm những người thật sự có đức, có tài, một lòng, một dạ vì sự nghiệp giải phóng của quần chúng nhân dân.

Trong quá trình mở rộng và nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ của Đảng, đặc biệt là trong thời kỳ thực hiện chuyên chính vô sản và xây dựng chủ nghĩa xã hội, vấn đề đào tạo và tăng cường cán bộ công nhân trong các cơ quan của Đảng và Nhà nước là vấn đề có tầm quan trọng hàng đầu. Về vấn đề này, V.I. Lênin đã từng phát biểu nhiều ý kiến. Xin giới thiệu để các đồng chí tham khảo một số quan điểm cơ bản sau đây của V.I. Lênin.

1 - Giai cấp công nhân là cơ sở xã hội của chuyên chính vô sản.

2 - Để tăng cường chuyên chính vô sản dưới sự lãnh đạo của Đảng, không thể không tăng cường cán bộ công nhân trong các cơ quan của Đảng và Nhà nước.

3 - Phải đi sâu vào thực tiễn, đi sâu vào quần chúng để phát hiện những công nhân ưu tú bồi dưỡng và đề bạt cán bộ công nhân.

Đặt vấn đề tăng cường công tác đào tạo và đề bạt cán bộ xuất thân từ công nhân vào các cơ quan của Đảng và Nhà nước nhằm phát huy hơn nữa vai trò lãnh đạo của Đảng đối với sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội, Lênin đã xuất phát từ yêu cầu của nghiên cứu chính trị của Đảng trong quá trình đấu tranh để thực hiện những chức năng lịch sử của chuyên chính vô sản, trong qua trình đấu tranh để xây dựng chủ nghĩa xã hội và chủ nghĩa cộng sản.

Tăng cường đào tạo và đề bạt cán bộ công nhân vào các cơ quan của Đảng và Nhà nước không có mục tiêu nào khác, ngoài mục tiêu bảo đảm cho giai cấp công nhân đề cao được vai trò tiên phong của mình trong cách mạng xã hội chủ nghĩa, bảo đảm cho giai cấp công nhân, thông qua Đảng của mình, thực hiện quyền lãnh đạo đối với nhân dân lao động trong cuộc đấu tranh nhằm lật đổ trật tự xã hội tư bản chủ nghĩa, tiến tới xây dựng một xã hội mới không còn giai cấp và sự bóc lột giai cấp.

Theo quan điểm của chủ nghĩa Mác - Lênin, lịch sử đã giao phó cho giai cấp công nhân - là giai cấp được sản sinh ra trên những quan hệ tư bản chủ nghĩa, được gắn liền với nền sản xuất công nghiệp quy mô lớn, có đầu óc tổ chức và kỷ luật cao, có tinh thần triệt để cách mạng vì bị bóc lột và không có tư hữu nào khác ngoài sức lao động của bản thân, rất gần gũi với những tư tưởng của chủ nghĩa xã hội và chủ nghĩa cộng sản - sứ mệnh phải đi đầu trong sự nghiệp lật đổ xã hội cũ, xây dựng xã hội mới, phải đi đầu trong quá trình thúc đẩy xã hội tiến từ chủ nghĩa tư bản

lên chủ nghĩa cộng sản. Không phải bất kỳ giai cấp bị áp bức, bóc lột nào dưới chế độ tư bản chủ nghĩa cũng có khả năng và lực lượng để hoàn thành sứ mệnh lịch sử này, mà chỉ có giai cấp công nhân "tức là giai cấp đặc biệt, được những điều kiện kinh tế của sự tồn tại của chính bản thân giai cấp đó chuẩn bị cho nó thực hiện việc lật đổ ách thống trị của giai cấp tư bản, tạo cho nó khả năng và lực lượng để hoàn thành việc lật đổ ấy". (V. Lênin, toàn tập, bản tiếng Nga, in lần thứ tư, tập 4, trang 376). Lênin đã nhiều lần khẳng định: "Chỉ có giai cấp công nhân mới có thể lãnh đạo được nhân dân lao động và quần chúng bị áp bức đi theo con đường của mình không chút do dự, không mất tinh thần và không tuyệt vọng trong những bước khó khăn, gian khổ và nguy hiểm" (Tập 27, trang 246).

Sau khi lật đổ được ách thống trị của giai cấp tư bản và thiết lập được chuyên chính vô sản - với chức năng lịch sử là đàn áp sự kháng cự của giai cấp cũ đã bị lật đổ, cải tạo và xây dựng lại xã hội trên cơ sở những nguyên tắc của chủ nghĩa xã hội - vai trò tiên phong lãnh đạo của giai cấp công nhân không những không giảm đi, mà ngày một tăng lên. Đó là vì giai cấp công nhân trở thành người chủ tập thể của Nhà nước mới, nắm trong tay những vị trí then chốt của nền kinh tế quốc dân, càng ngày càng lớn lên cùng với quá trình công nghiệp hoá xã hội chủ nghĩa nước nhà. Trong những năm đầu của chính quyền xô viết, được thành lập từ sau thắng lợi của Cách mạng tháng Mười, Lênin đã từng phải đấu tranh chống lại khuynh hướng hạ thấp vai trò của giai cấp công nhân Nga, đã từng phê phán rằng người nào "quên mất nội dung của chế độ xô viết, quên rằng giai cấp công nhân đã sáng lập và đang lãnh đạo Nhà nước kiểu xô viết, người đó là kẻ không biết suy nghĩ và là kẻ nói suông" (Tập 33, trang 5). Trả lời câu hỏi được đặt ra trong quá trình đấu tranh tư tưởng này: giai cấp nào là cơ sở xã hội của Nhà nước mới? Lênin đã nêu rõ: "Giai cấp công nhân là cơ sở xã hội của Nhà nước đang thực hiện bước

quá độ từ chủ nghĩa tư bản sang chủ nghĩa xã hội" (tập 33, trang 164). Đương nhiên, vì liên minh công nông dưới sự lãnh đạo của công nhân là nguyên tắc tối cao của chuyên chính vô sản, là bảo đảm vững chắc nhất cho sự nghiệp của chuyên chính vô sản. Lênin đã đòi hỏi "chúng ta phải cố gắng xây dựng Nhà nước trong đó công nhân phải giữ vững được sự lãnh đạo của mình đối với nông dân, giữ vững được sự tin cậy của nông dân đối với bản thân mình..." (Tập 33, tr. 459).

Cũng như các giai cấp khác trước đây trong lịch sử, giai cấp công nhân muốn hoàn thành sứ mệnh lịch sử của mình không thể không đào tạo và đề xuất những người lãnh đạo của giai cấp mình; những người này, theo ý của Lênin, không được mảy may thua kém những người lãnh đạo của các giai cấp hữu sản trước kia, hơn nữa, phải là người có đủ đức, tài, có quan hệ mật thiết với giai cấp và quần chúng, có đủ khả năng để dẫn dắt giai cấp và quần chúng tiến lên. Nhiệm vụ xây dựng đội ngũ cán bộ cho giai cấp công nhân, từ phong trào cách mạng của công nhân mà ra, trở lại phục vụ cho sự nghiệp giải phóng công nhân, chính là nhiệm vụ của Đảng Cộng sản, với tư cách là bộ tham mưu, là đội tiên phong của giai cấp công nhân.

Trong hoạt động thực tiễn của mình, Lênin đã đấu tranh không ngừng để tăng cường vai trò lãnh đạo của Đảng, để củng cố và tăng cường hệ thống chuyên chính vô sản dưới sự lãnh đạo của Đảng. Theo Lênin, để tăng cường chuyên chính vô sản, không thể không đẩy mạnh việc tăng cường cán bộ công nhân trong các cơ quan của Đảng và Nhà nước. Lênin chỉ rõ: "Chuyên chính vô sản đòi hỏi sự bổ nhiệm những công nhân vào những chức vụ Nhà nước quan trọng nhất; nếu làm khác đi, quyền lực của chính phủ công nhân sẽ mất sức mạnh, nó sẽ không còn được quần chúng ủng hộ (Tập 31, trang 167). Trước yêu cầu mau chóng khôi phục nền kinh tế nước nhà sau chiến tranh, trước yêu cầu tăng cường

quản lý kinh tế, quản lý nền công nghiệp xã hội chủ nghĩa mới được xây dựng, Lênin đã đặt vấn đề phải "công nhân hoá" bộ máy của chúng ta mạnh hơn nữa, rộng hơn nữa, mau hơn nữa, tốt hơn nữa; phải thu hút nhiều hơn nữa công nhân và nhân dân lao động vào việc quản lý công nghiệp và vào việc quản lý nền kinh tế nói chung, xem đây là nhiệm vụ thực tiễn chủ yếu hiện nay của chúng ta" (Tập 30, trang 378 - 379)

Vì sao tăng cường cán bộ công nhân vào các cơ quan của Đảng và Nhà nước lại có ý nghĩa to lớn đối với việc tăng cường vai trò lãnh đạo của Đảng, tăng cường nền chuyên chính vô sản?

Đó là vì, theo Lênin, từ quần chúng công nhân, chúng ta có thể có được "những lãnh tụ công nhân chân thực nhất, được rèn luyện bởi cuộc sống nặng nề nhất trước đây, gần gũi nhất với công nông trong sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội" (Tập 30, trang 56). Sức mạnh của Nhà nước công nông trước hết dựa vào sự ủng hộ của quần chúng công nông. Đảng lãnh đạo được công nông trước hết là vì Đảng đại biểu cho quyền lợi và nguyện vọng của công nông; vì vậy, trong các cơ quan của Đảng và Nhà nước, cán bộ xuất thân từ các thành phần xã hội nào khác, am hiểu rõ tâm tư, nguyện vọng và đời sống của công nhân. Thực tế khách quan này tạo điều kiện thuận lợi cho việc xây dựng đường lối, chính sách phù hợp với lợi ích và nguyện vọng của quần chúng công nhân, thắt chặt hơn nữa mối quan hệ giữa Đảng và quần chúng, nâng cao hơn nữa uy tín của các cơ quan Nhà nước đối với quần chúng công nhân.

Đó cũng là vì, theo Lênin, ở công nhân "sức mạnh, lòng hăng hái, tính triệt để, sự rèn luyện, tính chân thực có nhiều hơn là ở các thành phần khác" (Tập 30, trang 54). Nhờ có những ưu điểm này của cán bộ công nhân, đường lối, chính sách của Đảng và Nhà nước - biểu hiện tập trung ý chí và nguyện vọng của công nhân - sẽ được quán triệt và chấp

hành nghiêm túc, sẽ mang lại hiệu quả to lớn đối với sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội.

Đương nhiên, để tăng cường vai trò lãnh đạo của Đảng và củng cố nền chuyên chính vô sản, đưa sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội tiến tới thắng lợi, Đảng phải phấn đấu vươn lên trên nhiều mặt và phải phấn đấu khắc phục nhiều khó khăn, không những nhằm xây dựng đường lối chính trị đúng đắn mà còn nhằm kiện toàn đội ngũ cán bộ, đủ sức quán triệt và thực hiện đường lối chính trị đó trong thực tiễn. Tin tưởng mãnh liệt rằng, từ trong công nông, còn rất nhiều người trung thành với lợi ích của nhân dân lao động mà Đảng có thể uỷ thác những trọng trách lớn lao. Lênin đã kết luận: "Cần có nhiều hơn nữa những cán bộ mới, xuất thân từ quần chúng công nông gia nhập hàng ngũ Đảng, để đóng góp một cách tự chủ và có ý thức vào công cuộc xây dựng đời sống mới. Đó là biện pháp đấu tranh khắc phục mọi khó khăn; đó là con đường đi tới thắng lợi của chúng ta " (Tập 30, trang 47).

Dưới chuyên chính vô sản, Đảng có điều kiện phát hiện và đào tạo những cán bộ có đạo đức và tài năng từ trong quần chúng công nhân để tăng cường cho các cơ quan của Đảng và Nhà nước, Lênin viết : "Trong công nông có rất nhiều nhân tài có đầu óc tổ chức và có khả năng lãnh đạo; nhưng tìm ra những nhân tài mới, khiêm tốn, chưa ai biết đến, không phải là công việc giản đơn. Chúng ta phải tiến hành công việc không giản đơn này để đi sâu khai thác những lực lượng mới từ công nhân, từ nhân dân lao động" (tập 30, trang 46 - 47). Lịch sử đã chứng minh rằng dưới chế độ tư bản chủ nghĩa, những người có tài năng trong công nông không thể phát triển được; họ bị mai một do thiếu thốn, do nghèo đói, do sự lãng mạ của chế độ tư bản đối với nhân cách con người. "Chủ nghĩa tư bản bóp nghẹt, đàn áp và huỷ hoại những người có tài năng trong công nhân và nhân dân lao động" đó là ý kiến phát biểu của Lênin nhân dịp tổng kết

Tuần lễ Đảng ở Mạc-tư-khoa năm 1919. Chỉ có dưới chính quyền cách mạng khi công nông được thật sự làm chủ Nhà nước, thật sự làm chủ vận mệnh của mình, khi công nông được đảng tổ chức, giáo dục và rèn luyện để trở thành những chiến sĩ tích cực và tự giác xây dựng cuộc sống mới, thì những nhân tài trong công nông mới có điều kiện nảy nở nhiều và phát triển mạnh.

Theo quan điểm của chủ nghĩa Mác - Lênin cũng không phải ngay một lúc, trong một thời gian ngắn, giai cấp trước kia còn bị chà đạp, còn sống tăm tối, nay mới lên cầm quyền và trở thành lực lượng lãnh đạo xã hội, lại có thể nắm chắc ngay được mọi tình huống và đề xuất đầy đủ ngay được những người lãnh đạo từ bản thân giai cấp mình. Quá trình phát hiện, đào tạo và bồi dưỡng những cán bộ xuất thân từ công nhân, từ quần chúng lao động, là một quá trình phức tạp khó khăn: quá trình này đòi hỏi sự cố gắng lớn lao, tinh thần kiên nhẫn, bền bỉ, tính kế hoạch khoa học của Đảng cộng sản tức là của đội tiên phong của giai cấp công nhân.

Rõ ràng là không thiếu những cán bộ có đạo đức và có tài năng trong quần chúng công nhân, nhưng làm thế nào để phát hiện bồi dưỡng và đề bạt họ giữ những trọng trách của Đảng và Nhà nước ? Lênin dạy rằng: phải đi sâu vào quần chúng, phải đi sâu vào thực tiễn đấu tranh cách mạng của công nhân, tổ chức và lãnh đạo công nhân đấu tranh cho những nhiệm vụ chính trị của Đảng; chỉ có trong đấu tranh cách mạng, giai cấp công nhân mới có điều kiện học tập và tự rèn luyện, mới có điều kiện đề xuất được những nhân tài từ trong giai cấp mình. Lênin đã từng cho rằng muốn có đầy đủ khả năng trở thành giai cấp thống trị và chiến thắng hoàn toàn giai cấp tư sản, muốn có đầy đủ khả năng phá vỡ trật tự xã hội cũ và xây dựng thắng lợi xã hội mới, giai cấp công nhân phải học tập và "phải học tập trong đấu tranh,... bởi vì không phải ngay một lúc, không phải ngẫu nhiên từ đâu đến, giai cấp công nhân có được khả năng đó" (Tập 26,

trang 364). Từ cuộc đấu tranh cách mạng thực tiễn của giai cấp công nhân sẽ xuất hiện những phần tử ưu tú, những đảng viên tốt, những cán bộ đáng tin cậy của Đảng và Nhà nước. Lênin viết: "Công nông gia nhập Đảng ta trong thời kỳ khó khăn của cách mạng chính là những cán bộ lãnh đạo tốt nhất và đáng tin cậy nhất của giai cấp công nhân và của quần chúng nông dân lao động " (Tập 30, trang 377 - 378). Tuy nhiên, cán bộ xuất thân công nhân cũng không phải do bẩm sinh mà có đầy đủ đạo đức và tài năng để gánh vác mọi trọng trách của Đảng và Nhà nước. Quá trình xây dựng và rèn luyện đội ngũ cán bộ xuất thân công nhân đòi hỏi Đảng phải biết kiên trì bồi dưỡng họ, có kế hoạch đào tạo và đề bạt họ, nhanh chóng thử thách họ trong thực tiễn, mạnh dạn giao cho họ mọi mặt công tác của Đảng và Nhà nước, từ những nhiệm vụ đơn giản nhất đến những nhiệm vụ khó khăn nhất.

Nên hiểu mạnh dạn đề bạt cán bộ công nhân như thế nào cho đúng ? Lênin giải thích rõ: "Không nên hiểu đề bạt mạnh dạn là giao ngay cho cán bộ mới những trách nhiệm nặng nề, đòi hỏi kiến thức và kinh nghiệm mà họ chưa có. Mạnh dạn ở đây cần được hiểu với ý nghĩa là đấu tranh khắc phục chủ nghĩa quan liêu. Mạnh dạn cần thiết với ý nghĩa là giao cho cán bộ, đảng viên mới am hiểu sâu tâm tư, khó khăn và yêu cầu của quần chúng công nông, việc kiểm tra công tác của các nhân viên, công chức, chuyên gia. Mạnh dạn cần thiết với ý nghĩa là dành ngay cho những cán bộ này khả năng được mở rộng hoạt động, được bộc lộ bản thân mình trong công tác rộng rãi. Mạnh dạn cần thiết với ý nghĩa là phá vỡ một khuôn sáo cũ. Mạnh dạn với ý nghĩa là nhanh chóng thử thách cán bộ mới và nhanh chóng tìm cho họ những vị trí thích hợp " (Tập 30 trang 54 - 55).

Trong những năm đầu của chính quyền xô viết giai cấp công nhân và nhân dân lao động Nga đã phải trải qua nhiều khó khăn gian khổ để

chiến thắng bọn phản động trong nước và bọn can thiệp nước ngoài, để khôi phục lại nền kinh tế bị tàn phá bởi chiến tranh. Trước tình hình đó, Lênin đã chỉ thị "Phải quan tâm thật sự cải thiện đời sống cho quần chúng công nông" (Tập 32, trang 341), để tạo điều kiện cho công nông có thể học tập văn hoá, học tập quản lý, đi vào khoa học, kỹ thuật một cách thuận lợi, trên cơ sở này làm cho nguồn cung cấp cán bộ luôn luôn được dồi dào. Lênin đặc biệt coi trọng vai trò của công đoàn, và các hoạt động của công đoàn, coi công đoàn như là trường học của chủ nghĩa cộng sản, trường học quản lý kinh tế và quản lý Nhà nước của giai cấp công nhân. Đảng có thể phát hiện và bồi dưỡng được nhiều nhân tài từ giai cấp công nhân hay không, vấn đề chủ yếu và trước hết là công đoàn, với tư cách là tổ chức giai cấp của giai cấp công nhân, hoạt động dưới sự lãnh đạo của Đảng - có làm tròn được chức năng và nhiệm vụ của mình hay không? Cho nên việc tổ chức, giáo dục và lãnh đạo công nhân tham gia quản lý Nhà nước, quản lý kinh tế, việc phát huy quyền làm chủ tập thể của công nhân đối với mọi mặt sinh hoạt xã hội, việc quan tâm cải thiện đời sống vật chất và tinh thần của công nhân không những chỉ có tác dụng làm cho quần chúng công nhân thấy rõ tính ưu việt của chế độ xã hội chủ nghĩa so với bất kỳ chế độ xã hội nào khác trước kia, mà còn có tác dụng phát huy khả năng tiềm tàng của giai cấp công nhân, đào tạo từ quần chúng công nhân những cán bộ ưu tú để tăng cường cho các cơ quan của Đảng và Nhà nước.